

ser parternes adgang til at indgå en lovvalgsaftale. Dette gælder imidlertid kun, når aftalen er indgået under de omstændigheder, som opregnes i bestemmelsens tre led.

1. led omfatter navnlig tilfælde, hvor en udenlandsk virksomhed driver postordresalg, dørsalg eller lignende i forbrugerens bopælsland. Hvad angår generelle reklameaktiviteter, er det en forudsætning, at reklamerne har været foretaget i eller rettet mod dette land. Reklamerne i udenlandske aviser eller tidsskrifter, som kun sælges i begrænset omfang i forbrugerens land, kan således ikke anses for tilstrækkeligt. Det er yderligere en generel betingelse, at forbrugeren har foretaget de handlinger, der fra hans side er nødvendige for aftalens indgåelse, i sit eget land, f.eks. ved afsendelse af tilbud eller accept herfra.

2. led omfatter tilfælde, hvor den erhvervsdrivende eller dennes repræsentant har modtaget forbrugerens bestilling i det land, hvor forbrugeren har sin bopæl. Bestemmelsen harmonerer med § 4, stk. 2, i 1964-loven om internationale løsørekøb. De tilfælde, der er omfattet af 2. led, vil ofte tillige være omfattet af 1. led. Selvstændig betydning kan 2. led eksempelvis få i tilfælde, hvor forbrugeren afgiver sin bestilling til en udenlandsk virksomheds stand på en messe eller lignende eller til en udenlandsk virksomheds filial eller agent, og hvor der ikke er reklameret som nævnt i 1. led.

3. led gælder kun ved køb og omfatter tilfælde, hvor købet indgås i et andet land end forbrugerens bopælsland under en indkøbstur arrangeret af sælgeren. Situationen er ikke omfattet af 1. led, fordi dette kræver, at forbrugeren har afgivet sin bestilling i sit eget land. Det er ikke nødvendigt, at sælgeren selv udfører transporten. Omfattet er også tilfælde, hvor arrangementet er kommet i stand ved en aftale mellem sælgeren og transportøren. Indkøbsture over en grænse, som sælgeren hverken direkte eller indirekte har arrangeret, er derimod ikke omfattet.

Er der herefter tale om en forbruger aftale, som er omfattet af art. 5, og som tillige er omfattet af et (eller flere) af de nævnte tre led, »kan parternes lovvalg ikke medføre, at forbrugeren berøves den beskyttelse, der tilkommer ham i medfør af ufravigelige regler i loven i det land, hvor han har sin bopæl«. Princippet er således, at en lovvalgsaftale vel kan indgås, men at ufravigelige regler i forbrugerens lov ikke herved kan fraviges til skade for forbrugeren. Er på et bestemt punkt den regel, der gælder i den valgte lov, mere fordelagtig for forbrugeren end den regel, der gælder i dennes egen lov, skal den valgte lovs regel anvendes. Der kan

således blive tale om kumulativ anvendelse af reglerne i de to love på den måde, at forbrugeren på hvert enkelt punkt kan påberåbe sig den for ham mest fordelagtige regel. Dette forhold vil kunne føre til, at virksomhederne vil afstå fra at optage lovvalgs klausuler i aftaler, der er omfattet af særreglerne i art. 5, således at aftalen udelukkende skal bedømmes efter reglerne i forbrugerens lov, jfr. stk. 3.

Det må antages, at der med »ufravigelige regler« i forbrugerens lov ikke alene sigtes til specielle forbrugerbeskyttelsesregler – altså regler, som alene gælder for forbruger aftaler – men til alle ufravigelige regler af civilretlig karakter.

Art. 5, stk. 2, gælder, hvad enten sagen behandles for en domstol i forbrugerens land eller for en domstol i et andet land. Der er således ikke alene tale om en bestemmelse, som sikrer, at danske ufravigelige regler kan håndhæves ved danske domstole til fordel for danske forbrugere, smlg. art. 7, stk. 2. Bestemmelsen indebærer tillige, at danske domstole, i sager mellem danske virksomheder og udenlandske forbrugere vil være forpligtede til at iagttage fremmede ufravigelige regler, uanset at der foreligger en aftale om anvendelse af dansk ret. En udenlandsk domstol vil på tilsvarende måde være forpligtet til at anvende danske ufravigelige regler i sager mellem udenlandske virksomheder og danske forbrugere. På dette punkt går art. 5, stk. 2, videre end art. 7, stk. 1. Hvor parterne har deres bopæl inden for EF, vil Domskonventionens art. 13 indebære, at sagen normalt vil blive anlagt i forbrugerens land.

I følge *stk. 3* er en aftale, som efter sin art er omfattet af art. 5, og som er indgået under de i *stk. 2* nævnte omstændigheder, i mangel af en lovvalgsaftale undergivet loven i det land, hvor forbrugeren har sin bopæl. Der er således den – naturlige – sammenhæng mellem *stk. 2* og *stk. 3*, at det netop er de ufravigelige regler i den lov, som skal anvende i mangel af en lovvalgsaftale, som ikke kan fraviges til skade for forbrugeren i kraft af en sådan aftale.

Stk. 3, jfr. *stk. 2*, er i modsætning til konventionens øvrige lovvalgsregler en fast regel og ikke alene en formodningsregel. For så vidt angår forbruger køb, som hidtil har været omfattet af 1964-loven om internationale løsørekøb, indebærer bestemmelsen en ændring af retstilstanden i de situationer, som er nævnt i 1. og 3. led i *stk. 2*, idet § 4, *stk. 1*, i 1964-loven her fører til anvendelse af sælgers lov.

Stk. 4 indeholder to særlige undtagelser fra anvendelsesområdet for art. 5, nemlig dels for trans-